

ПЕНЧО СЛАВЕЙКОВ

ЧЕВДАР ПОДРУМЧЕ

chitanka.info

ЧЕВДАР ПОДРУМЧЕ^[0]

Покрай творенията на Марка Доре, най-видния прозаик на Острова в наше време, литературните историци изтъкват и тия на Подрумче като творения, написани в такава художествена форма, каквато не е знаена преди тях. Тая форма свидетелствува както за извънреден художествен вкус, тъй и за грижовно изучаване и дълговременно вмисляне в ония образи, които са увличали художника и мамили фантазията му към творчество. Неговите погледи се взират с най-голямо любопитство в пъстрия — външно и вътрешно — живот на епохата на Възраждането. От тая страна прозаическите съчинения на Подрумче се приближават към творенията на ония модерни европейски писатели, чиято аристократична фантазия борави изключително с мощни духом хора и силни страсти. Но колкото близо да стои, от тая страна до модерните — цяла бездна зей между им като художници: у него няма ни следа от преднамерено фанфаронство, ни нехайство към външната форма, а вътрешно му е чужда онази изкълченост в психологията на лицата и мотивировката при развитие на действието, което е мода у модерните писатели. Тия писателски качества придават трайна цена на творенията на Подрумче, макар че тези именно преимущества твърде много пречат за тяхната популярност. Но за да бъде популярен, това и сам автора на *Върху труповете на другите* и *На висини* не се е ни домогвал: за художеството той има изключително аристократически възгледи — преко противоположни на възгледите на негова велик съотечественик, демократ в живота и художеството. На свое време — Подрумче е роден в 1860 и умрял миналото лято — той е имал не малко неприятности от критиката, която все с това му е бола очите, че

живее в демократическа страна, дето такива неща, каквито той бленува, съвсем не им е място. Гордостта на художника, който е „сам свой висши съдия“, не му е позволила да отговаря на критици и да влиза в разправии, в „джавкания“, както се изразява той, с хора, на които занаята е да джавкат. И само един път не преко, а през устата на един от хероите в романа *Покрай реката*, той се е отпуснал да каже, че „който лети над стрехите на хорските къщя, има своето място над местата на другите. Сокола няма работа с врабци и вестникарските инсекти не са негова храна“. Особеностите на прозата на Подрумче са присъщи и на поезията му — една книга *Песни и Балади*^[1], в която всеки образ е изрязан с длето, всяка дума претеглена на везните на художествения такт. Грижливостта на художника към своите рожби, към външната им сизелировка и вътрешен строй, напомня грижливостта на най-добрите майстори-гравьори. Историята на поезията знае малцина художници на словото тъй да са се грижили за обработката на своите творения и на които работата да е тъй достойна за поетическият им гений, както Подрумче. Без да изгуби простота, негова стих е извънредно сбит, лишен от баласт на думи, поради което поета често наричат Тацит^[2] на стихът. — Чевдар Подрумче е първия наставник на най-новите поети на Острова. От него те са учили да не замотават мислите си в многословие и не замъгляват чувствата си с кисела или сладка сантименталност. От тая наука обаче малцина се ползват сега: тя е наука за утре и вдругиден и не за ученици с опасена от гъсеници фантазия. Неговите балади са едни от най-хубавите, не само на Острова, и с тях той е насочил път за по-нататъшните — че баладата не е поетическа форма на възсъздаване само картини на настроение, а и сериозна мисъл.

Подрумче е основател на известното на Острова дружество против вестниците — чума на съвестта, — в чийто устав се казва: §7. Забранява се на членовете на дружеството да допускат вестникари в къщата си; а в §9. Членовете на дружеството се задължават да носят яки бастуни и при пръв повод да счупят главата на всяко вестникарско псе, а когато няма повод: при всеки удобен случай!

[0] С тоя образ Пенчо Славейков подчертава това, че — наред с поезията си — е работил много и в областта на прозата. Заглавията, които дава на книги в проза са измислени. — Чевдар е диалектна

форма на известното по-старо българско име Чавдар, особено свързано с хайдутството и затова срещано в народните песни (и в „Хайдути“ от Ботев) — с преминаването на „а“ в „е“ след ж, ч, ш (срв. чеша — вм. чаша, жеби, овчери, шепки и др. в някои говори). Подрумче — име на цвете от рода на лайкучките. ↑

[1] Със заглавието „Песни и Балади“ Славейков прави намек за книгата си „Епически песни“, която в негов ръкописен план (вж. моя предговор към първия том на това издание на съчиненията му) е наречена „Балади и поеми“. ↑

[2] Тацит (55–120 г.) — бележит римски историк. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.